

НЕГЛЯД А.В., аспірант, Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

АНАЛІЗ СТРУКТУРНИХ ЗМІН В ЕНЕРГЕТИЧНОМУ СЕКТОРІ НА ТЛІ ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ

Економіка Європейського Союзу та його населення процвітають як відкритий економічний регіон, що спирається на ліберальні рамки для торгівлі та потоків капіталу. З початку українського конфлікту було вжито рішучих політичних заходів щодо протидії наслідкам енергетичної кризи, включаючи структурні заходи, спрямовані на вирішення питань споживання, постачання та зберігання природного газу, а також заходи для стримування зростання цін на газ та енергоносії.

Щоб пом'якшити вплив цін на енергоносії як на домогосподарства, так і на фірми, уряди ЄС також вжили низку заходів фінансової підтримки у вигляді зниження податків на енергоносії, встановлення верхніх меж цін на енергоносії та фінансових трансфертів уразливим верствам населення. Ці заходи неминуче обтяжують фінанси урядів: європейські країни виділили понад 650 мільярдів євро у період з вересня 2021 року до січня 2023 року на подолання наслідків енергетичної кризи. Левову частку цієї суми вклала Німеччина, яка вжила фіскальних заходів на суму близько 158 млрд євро, а Італія та Франція виділили приблизно по 90 млрд євро кожна [1].

Європейська економіка продовжує демонструвати стабільність у складних глобальних умовах. У другій половині 2020 року енергійне та синхронізоване економічне піднесення вже почало підвищувати ціни на кілька світових товарів, особливо на енергоносії та продукти харчування.

Енергетична система Європи стикається з безпрецедентною кризою. Постачання російського газу, що має вирішальне значення для опалення, промислових процесів та енергетики, цього року скоротилися більш ніж на 80 відсотків. Оптові ціни на електроенергію та газ зросли у 15 разів з початку 2021

року, що мало серйозні наслідки (див. рис. 1) [3].

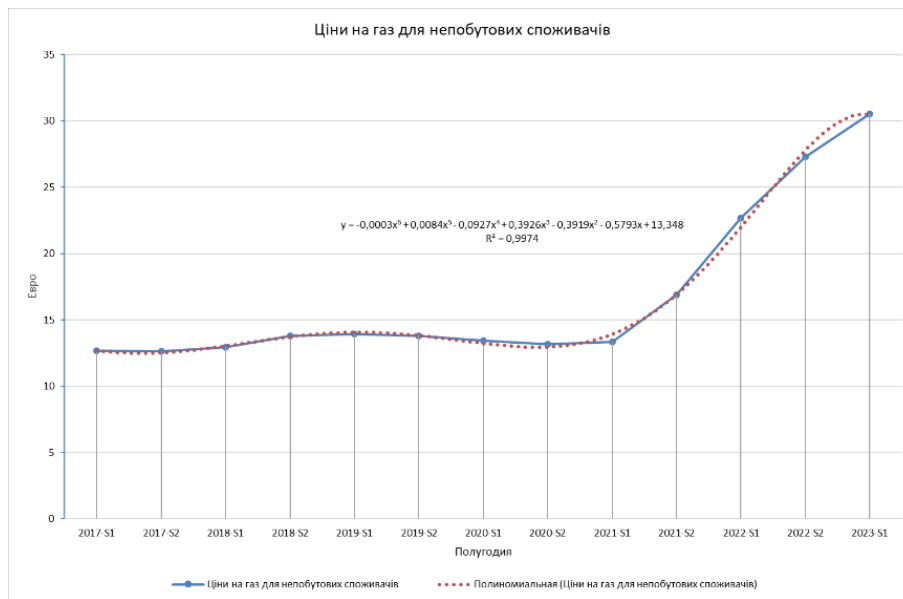

Рисунок 1 – Динаміка цін на газ для небутових споживачів в розрізі піврочь за період з 2017 по 2023 р.р [2]

Динаміка цін на газ для небутових споживачів в Україні за період з 2017 по 2023 роки має чітку тенденцію до зростання з близько 8 євро за ГДж у 2017 році до понад 30 євро за ГДж у 2022-2023 роках. Коефіцієнт детермінації (R^2) при поліноміальній функції залежності складає 0,9974, що свідчить про високу точність апроксимації та надійність представлених даних.

Динаміка генерації тепла та електроенергії в країнах ЕС наведено див. рис. 2.

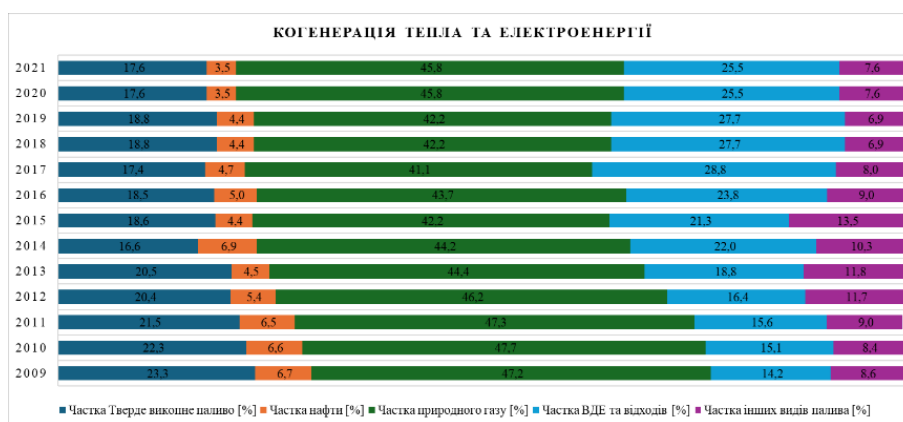

Рисунок 2 – Структура отримання електроенергії в ЕС [2]

Аналіз рис. 2 надає можливість спостерігати динаміку структури генерації тепла та електроенергії в Україні за період 2009-2021 років. Так, частка твердого викопного палива (вугілля) поступово зменшується з 23,3% у 2009 році до 17,6% у 2020-2021 роках. Натомість частка природного газу також знижується з 47,2% до 45,8% за досліджуваний період. Водночас частка ядерної енергетики залишається відносно стабільною, коливаючись у межах 27,7-25,5%. Варто відзначити, що частка відновлюваних джерел енергії (ВДЕ) поступово зростає - з 14,2% у 2009 році до 25,5% у 2020-2021 роках. Частка інших видів палива, таких як торф та мазут, знижується з 8,6% до 7,6% за аналізований період. Загалом спостерігається тенденція до поступового переходу енергетичного сектору України від викопних видів палива до відновлюваних джерел енергії при збереженні провідної ролі ядерної енергетики.

Незважаючи на вжиття рішучих політичних заходів в Європейському Союзі щодо протидії наслідкам енергетичної кризи, включаючи структурні заходи з управління постачанням та споживанням природного газу, а також фінансову підтримку, динаміка цін на газ для побутових споживачів в Україні демонструє чітку тенденцію до зростання, що супроводжується поступовим зменшенням частки викопних видів палива та збільшенням частки відновлюваних джерел енергії в структурі генерації тепла та електроенергії.

Список літератури:

1. *Emiliozzi S.* The European energy crisis and the consequences for the global natural gas market [Електронний ресурс] / S. Emiliozzi, F. Gazzani, A. Gazzani // CEPR. – 2024. – Режим доступу до ресурсу: <https://cepr.org/voxeu/columns/european-energy-crisis-and-consequences-global-natural-gas-market>.
2. Eurostat. Gas prices for non-household consumers - bi-annual data (from 2007 onwards) [Електронний ресурс] / Eurostat // DBnomics, the world's economic database. – 2024. – Режим доступу до ресурсу: https://db.nomics.world/Eurostat/nrg_pc_203?tab=chart.
3. The EU needs a grand bargain that reduces demand, increases supply, and keeps energy markets open [Електронний ресурс] / J.ZETTELMEYER, S. TAGLIAPIETRA, G. ZACHMANN, C. HEUSSAFF // International Monetary Fund. – 2022. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.imf.org/en/Publications/fandd/issues/2022/12/beating-the-european-energy-crisis-Zettelmeyer>.

Бібліографія: *НЕГЛЯД А.В.* Аналіз структурних змін в енергетичному секторі на тлі глобальних викликів / *А.В. НЕГЛЯД* // Результати наукових конференцій Навчально-наукового інституту економіки, менеджменту та міжнародного бізнесу НТУ «ХПІ» за 2024 рік в 2 т. – Харків : НТУ «ХПІ», 2024. Т. 2 : Труді XV-ої Міжнародної науково-практичної Internet-конференції студентів та молодих вчених «Стратегії інноваційного розвитку економіки України: проблеми, перспективи, ефективність «Форвард-2024» 25 грудня 2024 р. – 2024. С. 209-211